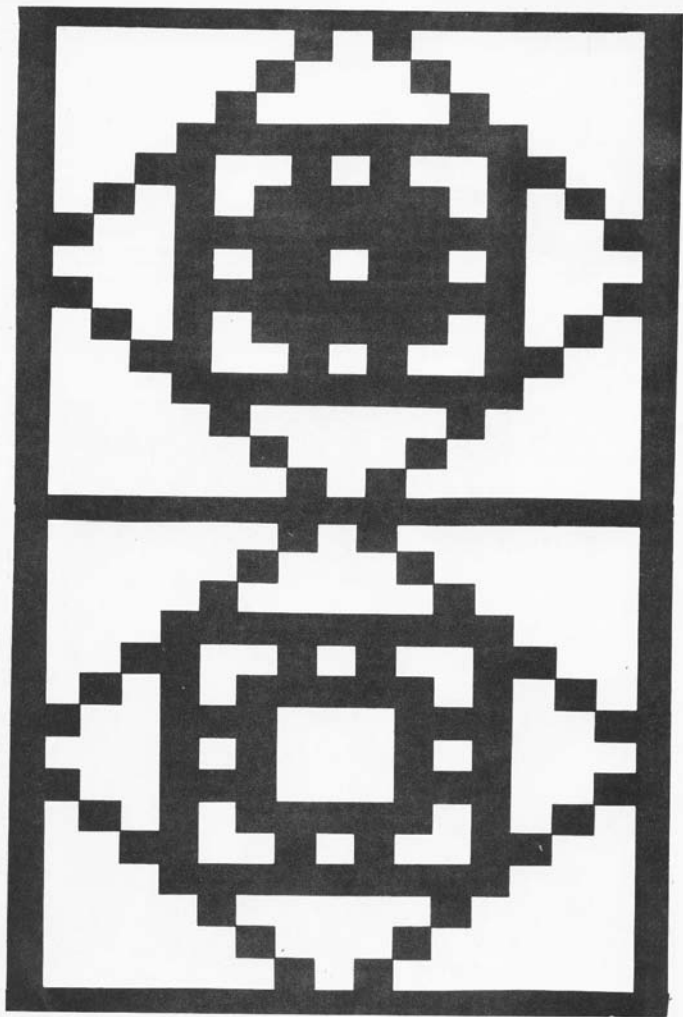

RICHARD KOSTELANETZ

Signalistička vizuelna poezija već se oformila ne samo u okviru signalizma kao pokreta već i u okviru literature gledane u celini kao posebna i nova književna disciplina. Ovo je moguće iz više razloga. Pre svega signalistička vizuelna poezija i pored izvesnih kontinuiteta u istorijskom smislu od najstarijih vremena do danas (postojanje vizuelnih tekstova i vizuelne poezije u staroj grčkoj, rimskoj, srednjovekovnoj književnosti, književnosti evropskog baroka sve do Apolinerovih kaligrama, dadaista, futurista i nadrealista), proizvod je elektronske civilizacije, civilizacije slike, znaka, plakata, televizije, video kasete, novih štamparskih tehnika, telekomunikacionih satelita i drugih oblika tehnološkog isve jedinstvenijeg planetarnog društva koje u intenzivnoj razmeni informacija ne poznaje državne i jezičke granice, veštačke barijere malih, zatvorenih i neurotizovanih, tradicionalističkim mitomanijama opterećenih literatura.

Iako je u čovekovoj svesti, kao što smo videli, bila prisutna od samih početaka ljudske kulture signalistička vizuelna poezija u pravom smislu te reči rada se tek sa našom civilizacijom njenim prevazilaženjem starih i sporih načina komuniciranja i ulaskom u sferu masmedijalnih sredstava. To znači da ona nastaje u trenutku prelomnog razvoja tehnološko-društvenih snaga i de će upravo to i takvo društvo sve manje opterećeno nacionalnim a sve više obuzeto vizijama planetarnog omogućiti gotovo neposrednoj budućnosti njenu potpunu ekspanziju.

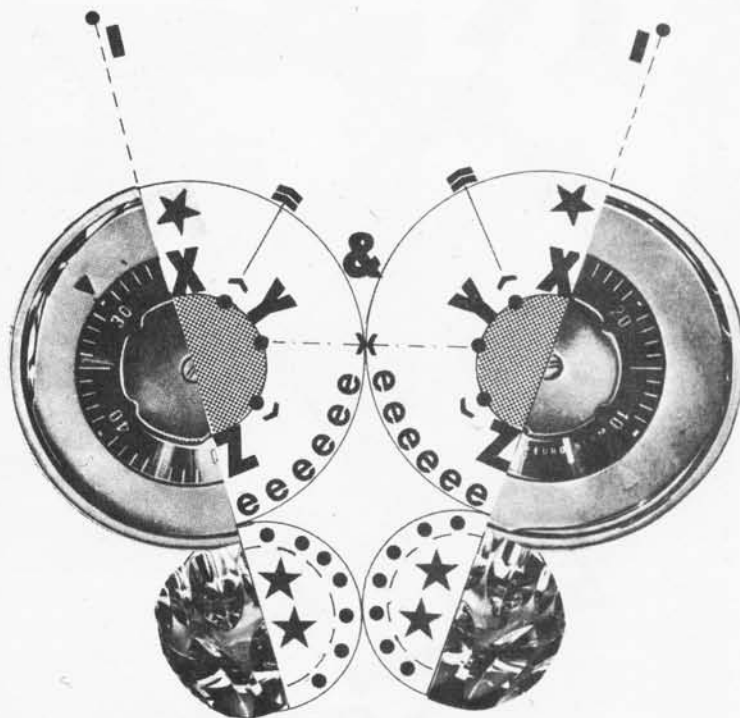
Sledeći razlozi koji takođe uslovljavaju formiranje ove nove literarne discipline su drugačiji elementi kojima se u njoj, umesto jezika, operiše prilikom stvaranja umetničkog dela. U vizuelnoj poeziji to su: slovo, znak, grafički, egzaktne simboli, fotografije i kolaži. U zvučnoj poeziji zvuk i glas. U gestualnoj poeziji akcija i gest.

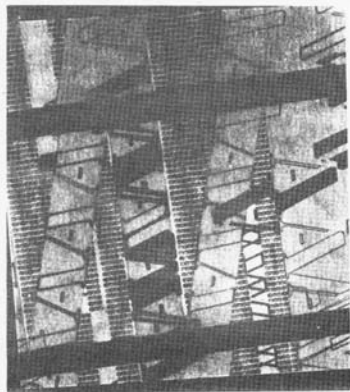
Razbijajući okoštalu, molekularnu strukturu tekućeg pesničkog jezika, ova poezija nas iz lingvističkih slójeva delimično ispitane i poznate slike sveta uvodi i spušta svoju istraživačku sondu u dublje, ponomnije delove jednog još uvek zatvorenog i neistraženog kosmosa znaka i semiologije. Na taj način ona nam kroz destrukciju i uklanjanje jezika kao posrednika ponovo približava predmete i bića ukazujući na njihovu suštinu. U isti mah javlja se i kao jedina nada u vremenu zasićenom ponavljanim verbalnom eksplozijom, vraćanju ka istom, ka neidentitetu koji preti da nas svakog trenutka ba-

ci u čeljust odsutnosti i dosade, u samu smrt, jer stvarnog života i nema u trenucima „kada realnost postaje literarna” a „literatura se degeneriše i postaje irealna”. Znak je u ovom vremenu i ovom času možda i Znak samog bića na njegovom još uvek nepredvidljivom semiološkom nivou. Vizuelne činjenice, sve veća egzaktna struktura nove planetarne i signalističke misli, duboko je i nužno suprotstavljena semantičkom i mitskom u „proročkim” romantičarskim ekstazama. Mnoga pitanja su se umnožila u „proročkim” romantičarskim ekstazama tradicionalističke literature a nikakvi odgovori nisu dati. Čovek je već došao u rezigniranu situaciju da začuti, da prestane da misli potpuno zapetljan u sopstvenu mrežu verbalnih mistifikacija. Možda će tek umetnost ljudi koji će biti celokupnom svojom komplikovanom misaonom i čulnom aparaturom, ne rasipajući više energiju, povezati u jedinstveno planetarno Biće oplemenjeno moćnim impulsima beskrajno vibrantnijih misli i beskrajno osetljivijih čula, moći da odgovori na neka već odavno postavljena pitanja i da iskaže neke bitnije istine.

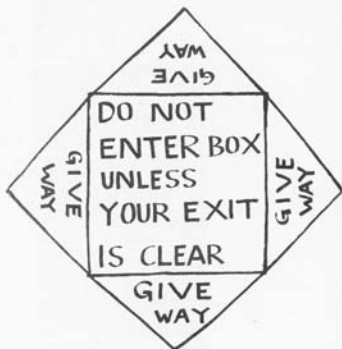
Sada okrenuti logosu jer „logos je uvek u postojanju, a kao takav on je izvor otkrivanja istine”, ostavljajući za sobom sve bivše rekvizite književnosti posebno njen jezik, pošto se jezik „autonomizira i postaje nezavisno kraljevstvo - svet u svetu - sačinjavajući samom sebi vlastitu realnost: raspravljajući, okreće leđa univerzumu”, signalistička vizuelna poezija i ostali oblici signalističke literature prvi su vesnici buduće masmedijalne umetnosti prenošene moćnim informacionim sredstvima čiji će osnovni ciljevi biti proširivanje ljudske senzorne svesti i koja više neće biti privilegija klasa i elita.

Stari vidovi magijsko-religijske i sadašnji stvarnosno-prikazivačke umetnosti nastajali vekovima i šireni jednolinijskim neefikasnim sredstvima, prvo usmeno-predavačke a kasnije i gutembergove civilizacije pisma brzo će nestati. Procesi misli već sada su uslovljeni izuzetno rapidnom smenom i sve većom efikasnošću čovekovih pomagala mašina u jednoj interkomunikativnoj civilizaciji čiji fetiš i osnovni jezik sporazumevanja postaje slika. Tokovi slika, tokovi novog ikoničkog jezika jedinstvene i sveobuhvatne elektronske civilizacije, slivaće se u fantasmagoričnu reku budućeg planetarnog i signalističkog mišljenja.

JEREMY ADLER

PETER MAYER

SIGNAL

Il ne me reste que
2 lettres

1/ O signe positif

2/ X signe négatif

Exemples : ~~art~~
révolution

Sous le "X" et le "O"
défile mes lectures...

Julien

JULIEN BLAINE

URBAN / GRAMSE / KALKMANN

WALTER AUE:

Juni 1972

STEIN-VERSCHIEBUNGEN

1,

2, 3,

4, 5,

6, 7,

8, 9,

MMN
ZORG SJUT83 011144

STOCKHOLM 16 12 1447

ELT
MIROSLAV TODOROVIC SIGNAL DOBRINUSKA 3

BEOGRAD 11000

I AM STILL ALIVE

ON KAWARA

TORREDECKSTAN

MODERNA MUSEET

COL 3 11000

- 0416

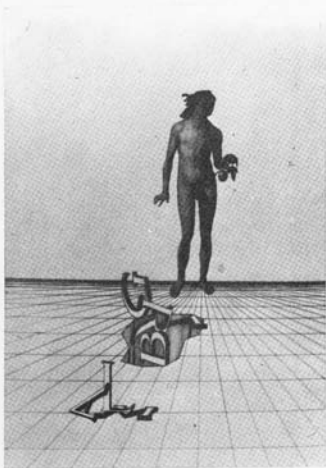
Popovic
Violenta

12 1730

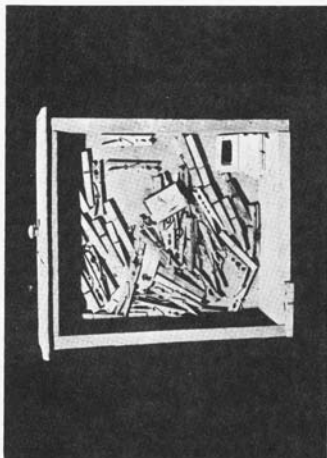

WALTER AUE

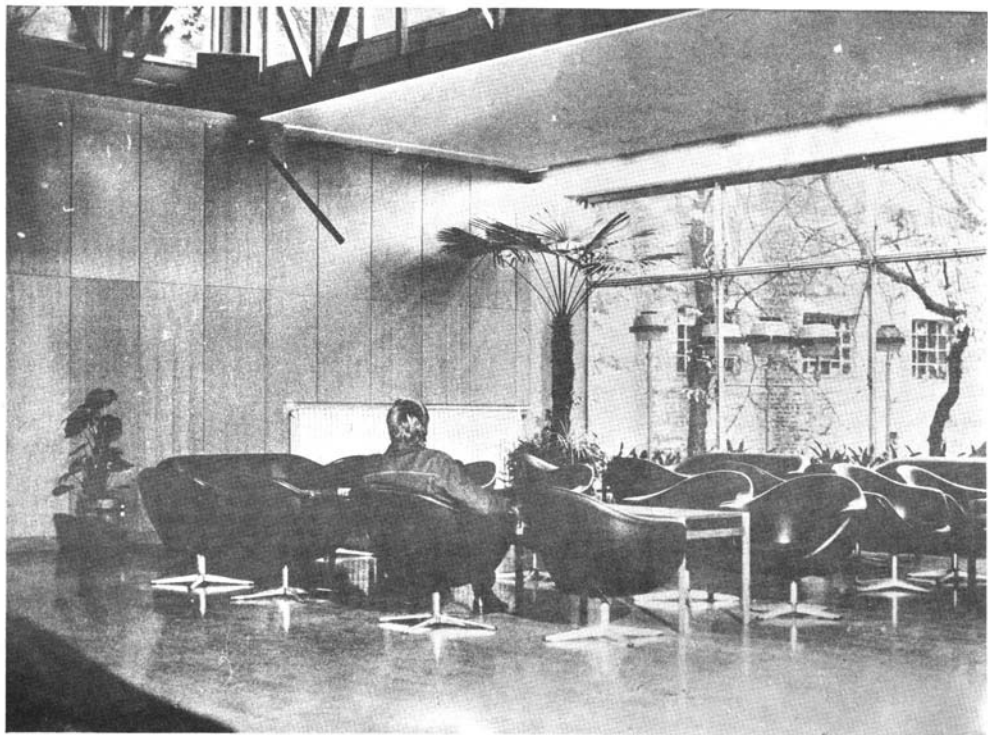
ON KAWARA

KLAUS PETER DENCKER

URKOM GERGELJ: D R A W E R /1972/

MARINA ABRAMOVIĆ: SOUND ENVIRONMENT: AIRPORT /1972/

Dear friends,

SIGNAL, the international review for signalist research (visual and other kinds, conceptual art, anti-art, land art, etc., etc.) seeks your contribution. Please send us your visual work, or a list of projects, or objects, exhibition catalogs, or essays, or other bio-bibliographical notes, etc. Please send them to: SIGNAL, P.O. Box 1070 or Exhibition Department, 1070, 10th Avenue, New York, N.Y. 10018. In future issues we will publish your work, and we will be glad to publish your work in future issues. We will be glad to publish your work in future issues. We will be glad to publish your work in future issues.

SIGNAL

1070, 10th Avenue

New York, N.Y. 10018

Yugoslavia

Miroslav Todorović

Editor-in-Chief

FOR SIGNAL —
RED LINES DRAWN FROM
EACH 'E' IN THE PAGE
TO A MID POINT OF EACH
SIDE OF THE PAGE
SOL LEWITT

SOL LEWITT

- 0451

mmn

zczc sjj349 030260

stockholm 16 3 1501

MIROSLAV TODOROVIC

TELEGRAM 12 20

elt

miroljub todorovic signal dobrinjska 3.

11000beograd

i am still alive

on kawara torpedverkstan moderna museet

col 3 11000beograd

0326

23/11/44 15:40

NNNN

ZCZC SJJ151 010460

STOCKHOLM 16 23 1200

ELT

MIROSLAV TODOROVIC SIGNAL DOBRINJSKA 3

11000BEOGRAD

I AM STILL ALIVE

ON KAWARA TORPEDVERKSTAN

MODERNA MUSEET

COL 3 11000

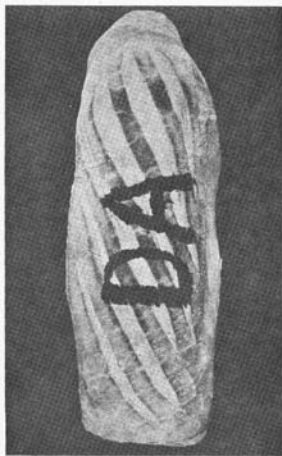
ON KAWARA

PETER FINCH

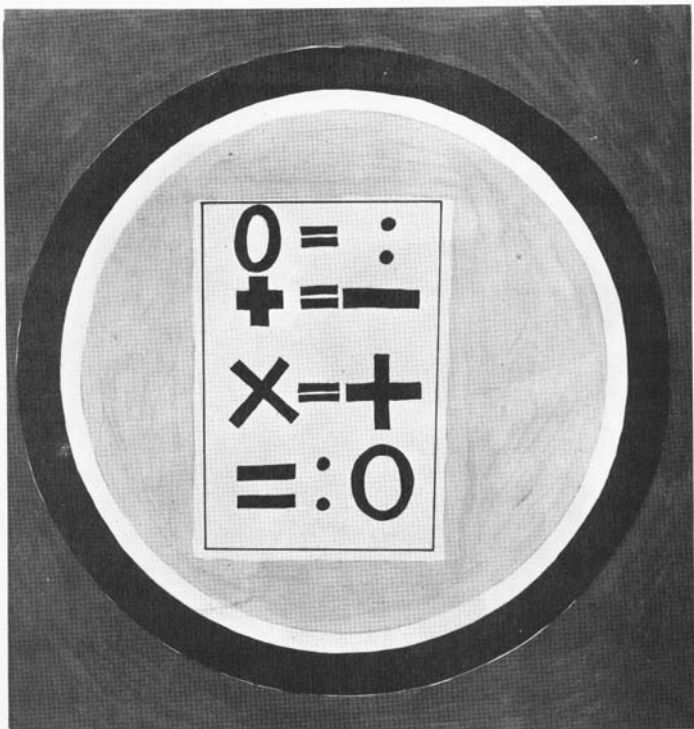
ZORAN POPOVIĆ

RAŠA TODOSIJEVIĆ

NUSA I SREĆO DRAGAN

$0 = :$
 $+ = -$
 $\times = +$
 $= : 0$

MIRO LJUB TODOROVIC: METAPHYSICAL POEM WITH WATER,
EARTH, AIR AND COMPUTER CARDS /1971/

SIGNALIST DOCUMENTATION CENTRE

THE SIGNALIST DOCUMENTATION CENTRE, ATTACHED TO THE REVIEW SIGNAL, WAS SET UP IN 1970. IT IS THE LARGEST YUGOSLAV CENTRE DEVOTED TO THE COLLECTING OF DOCUMENTATION ON AVANT-GARDE RESEARCH. WE WELCOME YOUR BOOKS, CATALOGUES, POSTERS, GRAMOPHONE RECORDS, POSTCARDS, PROJECTS, MANIFESTOS, PHOTOGRAPHS, ETC. ALL ITEMS RECEIVED WILL BE LISTED AND/OR REVIEWED IN THE INTERNATIONAL REVIEW SIGNAL.

KNJIGE - BOOKS

- SOMETHING ELSE PRESS, /New York, Vermont, USA /; manja ali veoma aktivna izdavačka kuća koja uglavnom štampa avangardnu literaturu kako američkih tako i stranih autora. Njen osnivač i urednik je poznati američki avangardista Dick Higgins. Izdanja SOMETHING ELSE PRESSA:
- Gerturde Stein: GEOGRAPHY AND PLAYS, 1968.
 Emmett Williams: SWEETHEARTS, 1967.
 Marshall McLuhan and others: VERBI - VOCO VISUAL EXPLORATIONS, 1967.
 Eugen Gomringer: THE BOOK OF HOURS AND CONSTELLATIONS, 1968.
 Dick Higgins: FOEWEOMBWHNW, 1969.
 Jackson Mac Low: STANZAS FOR IRIS LEZAK, 1971.
 Bern Porter: FOUND POEMS, 1972.
- AMODULO, Brescia, Italia; specijalizovana izdavačka kuća koja objavljuje dela iz oblasti vizuelne poezije. Osnivač AMODULA je mlađji italijanski vizuelni pesnik, marksista i revolucionar Sarenco. Važnija izdanja:
- Luciano Ori: SITUAZIONE CORRENTE, 1971.
 IL LIBRO 1968 - 1971, Amodulo, Brescia 1971. Predgovor Sarenco i Paul de Vree.
 Jochen Gerz: RESURRECTION, 1970.
 Nahl Nucha: CHAIRMAN MAO, 1971.
 Jiri Valoch: OPTICAL BOOK, 1970.
 Paul de Vree: POEZIEN, 1971. Izbor iz obimnog dela ovog poznatog belgijskog konkretnog i vizuelnog pesnika rođenog 1909. godine. Predgovor autora i izdavača Sarenca.
 Jean Francois Bory: MADE IN MACHINE, 1972. Knjiga vizuelnih pesama, nastalih pomoću pisače mašine, istaknutog francuskog avangardnog pesnika, izdavača i antologičara.
 Sarenco: POESIA E COSI SIA, 1971. Obimno delo mlađeg italijanskog pesnika /rođen 1945./, koje ukazuje na sve veću literarno političku angažovanost ovog autora.
- TECHNE, / Firenze ; Italia /; izdavačka kuća koja štampa isključivo dela stvaralaca eksperimentatora. Osnivač i rukovodilac ove izdavačke kuće je Eugenio Miccini. Izdanja:
- Jochen Gerz: RECTO - VERSO, 1971.
 Lucia Marcucci: POESIA VISIVA, 1972.
 Luciano Ori: ESTREMAMENTE VARIABILE, 1970.
 Luciano Ori: POESIA VISIVA, 1972
 Eugenio Miccini, Michele Perfetti: LA POESIA VISIVA E IL PRESENTE-FUTURO, 1971.
 Eugenio Miccini: POESIE VISIVE / 1962 - 1970 /, novembar 1970.
 Sarenco: MA ESISTE UN ANIMA RIVOLUZIONARIA DELL'AVANGUARDIA, 1972
- Isgro, Miccini, Sarenco, Vaccari: PROLETARIISMO E DITTATURA DELLA POESIA, Studio Santandrea, Milano, 1971.
 Decio Pignatari: EXERCICIO FINDO, Edicoes Invencao, Sao Paulo, Brasil, 1968.
 Augusto de Campos LUXO /poema concreto/, Sao Paulo, 1966.
 Michele Perfetti: PLASTIC CITY, Omi, Taranto, 1971.
- Luciano Ori: POESIA CONTRO, Enrico Riccardo Sampietro l'editore, Firenze, 1971.
 Lucia Marcucci: NOVE STANZE, Enrico Riccardo Sampietro l'editore, Firenze, 1972.
 Peter Finch: BLATS, Second Aeon, Cardiff, 1972.
 Emilio Isgro: LA BELLA ADDORMENTATA NEL BOSCO, Giorgio Lucini editore, Milano 1972.
 Guillermo Deisler: POESIA VISUAL, Ediciones Mimbres, Antofagasta, Chile, 1972.
 Jochen Lobe: VERZETTELUNG VOR DENKGESTEINEN, Relief-Verlag-Eilers, Munchen-Wurzburg-Wien, 1970.
 Peter Finch: WHITESUNG, Aquila Publishing Company, 1972.
 Jochen Gerz: ANNONCENTELL ARBEITEN AUF/MIT PAPIER, Luchterhand, NeuwiedundBerlin, 1971.
 Cavallo: VERONICHE, Il centro /Edizioni, Napoli, 1972.
 Franci Zagoričnik: NAVODILO ZA UPORABO, samozaložba, edicija gong, Kranj, 1972.
 Franco Cavallo: I NOVE SENSI, Guanda editore, Parma, 1971.
 Vincenzo Accame: PROVE DI LINEARITA, edizioni autonome, Milano, 1970.
 Jaroslaw Kozlowski: REALITY, ZPAP w Poznaniu, 1972.
 Luciano Caruso: ALLEGORIE DI PARACELSO, Continuum, Napoli, 1971.
 Luciano Caruso: OPUSLOGIK, Continuum Napoli, 1972.
 Luciano Caruso: DI BUGLI O DELLO SBAGLIO PROGRAMMATO, Continuum, Napoli, 1972.
 Luciano Caruso: L'ENORME TRAGEDIA DEL SOGNO, Continuum, Napoli, 1969.
 Emilio Piccolo: RESIDUN KBOTTOM, Continuum, Napoli 1972.
 Kristjan Gudmundsson: PUNKTAR/PERIODS, Silver press, Reykjavik /Amsterdam, 1972.
 Siegfried J. Schmidt: CLOVEK STROJ A BASEN. Severočeske nakladatelstvi, 1969.
 Dalibor Chatrny: STROPY - PODLAHY, Brno, 1971.
 Dalibor Chatrny: ROHY, Brno, 1971.
 Dalibor Chatrny: PROJEKTY, Brno, 1971.
 Dalibor Chatrny: PROJEKTY 2, Brno, 1971.
 Slavko Matković, Laslo Salma: VIZUELNA ISTRAŽIVANJA, samostalno izdanje, Subotica, 1972.
 Siegfried J. Schmidt: KONKRETE DICHTUNG KONKRETE KUNST 68. Karlsruhe 1968.
 Luciano Ori: IO C'ERA, Libreria Feltrinelli, Firenze, 1967.
 Franco Verdi: 4 MOVIMENTI PER UN SIGNIFICATO, Rebello editore, Padova, 1969.
 Franco Verdi: APERTI IN SOUARCI, Verona, 1965.
 Franco Veri: COM E NECESSARIO E NELLE REGOLE, Gastaldi, Milano, 1967.
 Pierre Puttemans: OFF LIMITS, bibliotheque phantomas, Brisel.
 Bernhars Doerdelmann: EINLADUNG, Privatdruck, Rothenburg ob der Taube, 1970.
 Miroljub Todorović: STEPENISTE, STAIRCASE, signalističko izdanje, edition signalist, Beograd, 1971.
 Miroljub Todorović: POKLON - PAKET, Petar Kočić, Beograd, 1972.
 Miroljub Todorović: NARAVNO MLEKO PLAMEN PČELA, Gradina, Niš, 1972.
 Mirella Bentivoglio: 8 SIZUAZIONI/1 PAROLA, de luca editore, Roma, 1971.
 Mirella Bentivoglio: LOVE STORY, edizioni galleria schwarz, Milano.
 Steliomaria Martini: FORMULAZIONI NON - A, colonnese editore, Napoli, 1972.
 Claudio Parmiggiani: 5 CARTE ZOOGEOGRAFICHE, Continuum, Napoli, 1972.
 Giuseppe Desiato, Steliomaria Martini: MAORILYN THE END, Continuum, Napoli, 1972.
 Vagn Steen: A HOLE BOOK, Borgen Publishing, Danska, 1969.
 Felice Piemontese: ANCORA DELLE POESIE VISIVE, Continuum, Napoli, 1972.
 Klaus Groh: TRY, Verlag Atelier NW 8, Beindersheim.
 Eugenio Miccini: POESIE EST VIOLENCE, Agentzia, Paris, 1971.
 Orest Zagoričnik: ŠTRIDESEF DEL, edicija gong, izdali Ifigenija

in Franci Zagoričnik, Kranj, 1972.
 Carl Erik Strom: I MOLNEMUSEET, Centraltryckeriet, Helsingfors, Finska, 1971.
 Sarenco: ACHTUNG DICHTER, Enrico Riccardo Sampieteo editore, Firenze, 1972.
 Françoise Janicot: HIDE AND SEEK, Paris, 1971.
 Vincenzo Accame: SCHEDE, Tool, Milano, 1970.
 Siegfried J. Schmidt: ZEIT-ZYKLUS, Sema-Verlag, Karlsruhe, 1971.
 Siegfried J. Schmidt: ASTHETIZITÄT, Bayerischer Schulbuch-Verlag, München, 1971.
 Siegfried J. Schmidt: ASTHETISCHE PROZESSE, Kiepenheuer, Witsch, Köln, Berlin, 1971.
 Annalies Klopheus: MOT-COULEUR-ROMAN, Agentzia, Paris, 1970.
 Francisco Pino: POEMA, poesia experimental, Sever-Cuesta, De Valladolid, Espana, 1972.
 Jan Herman, Jurgen Ploog, Carl Weissner: CUT UP OR SHUT UP, Agentzia, Paris, 1972.
 Antonio Dias: THE TRIPPER, Galleria Breton, Torino, 1971.
 Francisco Pino: TEXTOS ECONOMICOS, Libreria Relieve, Valladolid, 1969.
 Velimir Chlebnikov: WERKE 1 /poesie/, WERKE 2 /prosa, schriften, briefe/, das neue buch ROWOHLT, Hamburg, 1972. Celokupna dela poznatog ruskog futurističkog pesnika na preko hiljadu strana u izvanrednom prevodu mladog nemačkog slaviste, prevodioca i sa srpskohrvatskog jezika, Petera Urbana. Stampana su dva toma u veoma ukusnoj opremi. Pored poezije i proze, pesničkih i jezičkih eksperimenata Hlebnikovova prevodilac i priredjivač ovog zaista u svemu izuzetnog izdanja, objavljuje i niz fotografija pesnika i njegovih futurističkih drugova, prepisku, faksimile rukopisa, fotose likovnih dela i prve vizuelne pesme ruskih avangardista s početka ovog veka.
 Branko B. Andrić: JA SAM MAMIN MALI SEKSUALAC, izdanje autora, Novi Sad, 1971.
 Roberto Malquori: IONOSFERA, Techne, Firenze, 1972.
 Laura Marcheschi: DIARIO OF MEXICO CITY, Continuum, Napoli, 1968.
 Stelio Maria Martini: SCHEMI, edizioni di documento - sud, Napoli.
 Bruno Francis: EQUIVOCO PER IPOTESI, Abano terme, 1971.
 G. J. de Rook: DUTCH RAILWAY SYSTEM, Utrecht, 1971.
 S. J. Schmidt: EXPERIMENT MIT DER SPRACHE, Anstösse, Schönbürg.
 S. J. Schmidt: KONKRETE DICHTUNG: THEORIE UND KONS-
 TITUTION, Poetica, München, 1971.
 Francisco Pino: SOLAR, Valladolid, Espana, 1970.
 Ilse et Pierre Garnier: ESQUES PALATINES, collection spatia-
 lisme, edition andre silvaire, Paris.
 Ilse et Pierre Garnier: OTON III, JEANNE D'ARC, collection: spatio-
 alisme, editions andre silvaire, Paris.
 S. J. Schmidt: POETIK UND HERMENEUTIK VI, Mimeo, Biel-
 feld, 1972.
 Fernando Millan: TEXTOS Y ANTITEXTOS, edita Parnaso, Madrid, 1970.
 Hans Clavin: L'ANGERIE / visuele poëzie / , de bezige bij Amster-
 dam 1973. Izuzetno zanimljiva knjiga mladog holandskog avan-
 gardnog pesnika /rođen 1946./ Clavin je do sada štampao tri
 knjige vizuelne poezije. Zastupljen je u nekoliko međunarodnih
 antologija. Izlagao je i objavljivao u više zemalja Evrope i obe
 Amerike.

ANTOLOGIJE, IZBORI

Eugenio Miccini: ARCHIVIO DI POESIA VISIVA ITALIANA, Tech-
 chne, Firenze, 1970.
 Mala antologija italijanske vizuelne poezije od osnivača futur-
 ističkog pokreta Tomasa Marinettia do teoretičara vizuelne po-
 ezije i jednog od najistaknutijih italijanskih avangardnih pesni-
 ka Eugenia Miccinia.
 Peter Finch: TYPEWRITER POEMS, Something else press, Second
 aeon publications Vermont, Cardiff, 1972. Mladi velški pesnik Pe-
 ter Finch /rođen 1947./ objavljuje antologiju konkretnih i vizu-
 elnih pesama nastalih putem pisane mašine. U antologiji su zas-
 tupljena dvadeset i dva britanska pesnika sa po jednom do tri vizu-
 elne pesme i kraćim biobibliografskim podacima.
 Peter Urban: HIMBEEREN SIND HIMBEEREN SAGE ICH /Junge
 Lyrik aus Jugoslawien/, MZ Verlag, Regensburg, 1972. Poznati
 nemački slavista i prevodilac sa srpskohrvatskog jezika Peter Ur-
 ban načinio je jednu neoficijelnu i izuzetno zanimljivu antologiju
 najmlađe jugoslovenske poezije. Predstavljani su uglavnom oni au-
 tori koji smelo istražuju nove pesničke puteve. U antologiji su:
 Matija Bećković, Aleš Kermauner, I. G. Plamen, Franci Zagori-
 čnik, Milenko Matanović, Rastko Močnik, Vojin Kovač Chubby,
 Marko Pogačnik, Tomaž Salamun, Miroljub Todorović i Vujica
 Rešin Tucić. Pored predgovora sastavljača knjiga donosi još i os-
 novne biobibliografske podatke o autorima.
 ANTOLOGIA NOIGANDRES 5 / do verso a poesia concreta / , Ma-
 ssao Ohno editora, Sao Paulo, Brasil, 1962. Antologija grupe No-
 igandres iz Brazila pokretača pesničke avangarde pedesetih i šez-
 desetih godina poznate pod imenom konkretna poezija. Grupu sačin-
 javaju, a ujedno su i u ovoj zbirci zastupljeni: Augusto de Cam-
 pos, Decio Pignatari, Haroldo de Campos, Jose Lino Grunewald,
 Ronaldo Azeredo.
 Klaus Peter Dencker: TEXT-BILDER VISUELLE POESIE INTER-

NATIONAL/Von der Antike bis zur Gegenwart/, Verlag M. Du
 Mont Schauberg, Köln, 1972. Značajna antologija vizuelne poe-
 zije koja ukazuje na razvojni luk ove vrste pesništva od antike do
 današnjih dana. Jedna je od prvih antologija ove vrste u svetu ko-
 ja ukazuje na duboke korene i nepredvidni kontinuitet vizuel-
 ne literature u istoriji ljudske kulture. Autor je knjigu podelio u
 tri dela. Prvi deo sadrži primere vizuelne poezije iz drevnog Egi-
 pta, stare Grčke, Rima, arapske, evropske srednjovekovne i baro-
 kne literature, futurista, dadaista i nadrealista s početka ovog ve-
 ka. U drugom delu objavljen je izbor konkretne, vizuelne i signa-
 lističke poezije savremenih umetnika. Treći deo daje primere re-
 klama, grafika, kompjuterskih grafika, plakata i svih onih oblika
 moderne civilizacije koji interaktivno utiču na vizuelnog pesnika
 i vizuelnu poeziju. Ova studiozna knjiga donosi signalističku vizu-
 elnu poeziju pet jugoslovenskih autora: Zorana Popovića, Slo-
 bodana Vukanovića, Zarka Rošulja Zvonimira Kostića Palanskog
 i Miroljuba Todorovića.
 Guillermo Deisler: POESIA VISIVA EN EL MUNDO, /selección y
 notas/, ediciones Mimbres, Antofagasta, Chile, 1972. Petnaest vizu-
 elnih pesnika iz raznih krajeva sveta zastupljeno je u ovoj manjoj
 antologiji /izboru/ poznatog čileanskog avangardnog umetnika.
 Od jugoslovena objavljen je Miroljub Todorović sa jednom od svo-
 jih vizuelnih pesama iz ciklusa „Anagrami” pod nazivom „Signa-
 list poetry”.
 Jean-Marc Poinssot: MAIL ART COMMUNICATION A DISTANCE
 CONCEPT, Editions Cedric, Paris, 1971. Autor u ovoj knjizi dono-
 si jedan širi izbor takozvanog Mail Art a koncepta. Između os-
 talih zastupljeni su i najpoznatiji zagovornici ove vrste umetnosti
 u svetu: On Kawara, Dibbets, Buren, Huebler i drugi.
 CARPETA AMARILLAS /poesia experimental/, Selección Jesus
 Garcia Sanchez, Edita: Francisco Pino Gutierrez, Villa Maria-El
 Pinar, Valladolid, Espana, 1971. Izbor španske avangardne poezije.
 Klaus Groh: IF I HAD A MIND /concept-art, project-art/, Verlag Du
 Mont Schauberg, Köln, 1971. Antologija konceptualne umetnosti i
 projekt arta. Sastavljač nam u ovoj obimnoj knjizi predstavlja šez-
 deset i pet umetnika-istraživača, uglavnom, iz zapadnoevropskih
 zemalja.
 Klaus Groh: AKTUELLE KUNST IN OSTEUROPA /jugoslawien,
 polen, rumanien, sowjetunion, tschechoslowakei, ungarn/, Ver-
 lag Du Mont Schauberg, Köln, 1972. Antologičar nam iscrpno pri-
 kazuje najnovija kretanja u umetnosti istočnoevropskih zemalja:
 project-art, konceptualna umetnost, land-art, vizuelna poezija. Pre-
 stavljeno je ukupno sedamdeset i osam umetnika i grupa. Od jugo-
 slovena zastupljeni su: Slavko Bogdanović, Braco Slobodan Dimi-
 trijević, Srećo i Nuša Dragan, grupa E, Janez Kocijančič, grupa
 KOD, Grur Kulijaš, Milenko Matanović, David Nez, grupa OHO,
 Marko Pogačnik, Bogdanka Poznanović, Andraž Salamun, Miroljub
 Todorović i Goran Trbuljak.
 Miroljub Todorović: SIGNALISTIČKA POEZIJA /izbor/, SIGNA-
 LIST POETRY / selection/, Uj Symposion, Novi Sad, 1971. Manja
 antologija, izbor iz stvaralaštva dvadeset signalističkih pesnika. U
 ovom izboru zastupljeni su: Vlada Stojiljković, Zoran Popović,
 Slavko Matković, Balint Szombathy, Vujica Rešin Tucić, Zarko
 Rošulj, Zvonimir Kostić Palanski, Laszlo Salma, Obrad Jovanović,
 Slobodan Vukanović, Zoltan Magyar, Bogdanka Poznanović,
 Tamara Janković, Neša Paripović, Branko Aleksić, Miodrag
 Đorđević, Branko Andrić, Dobrivoje Jevtić, Marina Abramović
 i Miroljub Todorović.
 ČASOPISI - MAGAZINES
 LOTTA POETICA, Brescia, Italia. Urednici: Sarenco i Paul de Vree.
 Brojevi /4,5,6,7/ za 1971. god. i /8,9,13-14, 15-16/ za 1972. godinu.
 Trenutno najzanimljivija i najagilnija revija za vizuelnu poeziju u
 svetu. Od jugoslovena u njoj objavljuju u broju 5, Vlada Stojiljković:
 „Fossile”, Miroljub Todorović: „Lunometer”. U broju 7, Mi-
 roljub Todorović četiri gestualne pesme iz ciklusa „Article poem”.
 U broju 9 Bogdanka Poznanović: „Fiumi”, i Slavko Matković.
 U brojevima 13-14 i 15-16 Balint Szombathy: „Azione Lenin a Buda-
 pest i „Bauhaus”.
 L' HUMIDITE, Paris, Urednik: JEAN Francois Bory. Brojevi 2,5 i 6
 za 1971. godinu donose tekstove i manifeste futurista, japansku
 i italijansku vizuelnu poeziju. Broj 8 januar 1972. objavljuje zvu-
 čne pesme B. Heidsiecka, istraživanja Bena i P.A. Gettea.
 INTERNATIONAL ARTIST'S COOPERATION, Oldenburg, Nema-
 čka. Manji informacioni bilten koji izdaje i uređuje poznati zapadno-
 nemački avangardni umetnik Klaus Groh. Bilten donosi adrese umet-
 nika, avangardnih galerija, izdavača, časopisa. Daje obaveštenja
 o najnovijim zbivanjima u avangardnom pokretu u svetu. U neko-
 liko navrata bilten je objavio adrese Bogdanke Poznanović, Jane-
 za Kocijančiča, Miroljuba Todorovića, adresu časopisa Signal i oba-
 veštenje o osnivanju „Signalističkog dokumentacionog centra”.
 Do sada se pojavilo šest brojeva.
 SECOND AEON, Cardiff, Velika Britanija. Urednik: Peter Finch.
 Broj 14 časopisa donosi tekst Miroljuba Todorovića: „Signalism
 recent yugoslav activity” i manji izbor signalističke poezije u ko-
 me su zastupljeni: Zarko Rošulj, Vlada Stojiljković, Miroljub To-
 dorović, Salma Laslo i Bogdanka Poznanović. U ovom broju takor-
 de, veoma se pohvalno beleži pojava Internacionalne revije SIG-
 NAL No. 1. Knjige KYBERNO i signalističke plakat poeme ALP-
 HABET Miroljuba Todorovića. Sveska 15 ovog zanimljivog brita-

nskog avangardnog časopisa na korikama donosi signalističku vizuelnu pesmu Zvonimira Kostića Palanskog i objavljuje beleške o Internacionalnoj reviji SIGNAL No. 2/3, signalističkoj antologiji i knjizi Stepenište Miroljuba Todorovića.

TAM TAM, rivista trimestrale di poesia, edizioni Geiger, Torino. Urednici: Adriano Spatola i Giulia Niccolai. Brojevi 1 i 2 za 1972. godinu. Broj 1 objavljuje adresu Internacionalne revije Signal.

ALTRI TERMINI, quaderni internazionale, Direttore: Franco Cavallo. N. 1, maggio 1972, Napoli

OPEN LETTER, second series, no. 1, winter 1971/72. Urednik: Frank Davey. Toronto, Ontario, Kanada

DUST, Urednik: Len Fulton. Paradise, Kalifornija

KONTEXTS / an occasional review of concrete, visual, experimental poetry /. Engleska. Broj 3, zima 1971. Urednik: Michael Gibbs. Od jugoslovena u ovom broju objavljuje Miroljub Todorović. Časopis takodje prikazuje SIGNAL broj 1 i donosi belešku o knjizi KYBERNO Miroljuba Todorovića.

ANTIPIUGIU, Genova, Italija. Urednik: Arrigo Lora Totino. Broj 4, novembar 1966. donosi tekstove i vizuelnu poeziju.

LINEA SUD, nuova rassegna d'arte e di cultura d'avanguardia, Napoli, Italia. Urednik: Luigi Castellano. Broj 5/6 iz 1967. godine donosi malu antologiju letrističke poezije i primere vizuelnih pesama iz petnaestog veka.

UMDRUCK, zeitschrift fuer internationale literatur, Nurnberg. Urednik: Godehard Schramm. U broju 3/4, 1971. časopis objavljuje signalističku plakat pesmu Ugljen-bilje Miroljuba Todorovića.

INFORMATION SOURCES RELEVANT TO ARTISTS VIA AIR MAIL, London, autumn 1972.

POEZJA, Varšava. Broj 7 za 1972. godinu donosi eksperimentalnu poeziju poljskog avangardnog pesnika Stanislawa Drożdża.

PRO, Düsseldorf, Nemačka. Urednik: Bulkowski. U broju 21. 1971. objavljuju: Jochen Gerz, Maurizio Nannucci, Miroljub Todorović, Lutz Berger, Josef Bauer i drugi.

BLOKNOOT, Arnhem, Holandija. Urednici: R. V. Arssen, R. Joseph i G. J. de Rook. U broju 6. decembar 1971. od jugoslovena objavljuju: Vlada Stojiljković i Miroljub Todorović.

ANGST!, Koln, Nemačka. Urednik: Horst Tress. Časopis objavljuje koncepte i projekte: Gerza, Groha, Löbcha, Urbana, Vostella i drugih.

ARTWEEK / west coast art news /, Castro Valley, California. Urednik: Cecile N. Mc Cann.

HEXAGONO, Buenos Aires, Argentina. Urednik: E. A. Vigo.

CABALA, riviste underground italiane e straniere, Compiobbi, Firenze. Direttore: Piero Santi.

KING KONG INTERNATIONAL, periodico di cultura visiva, Milano. Urednik: Dante Goffetti.

TECHNE, Firenze, Italia. Urednik: Eugenio Miccini. Časopis u broju 9/10 juni 1972. donosi tekstove i vizuelno-istraživačke radove italijanskih i stranih avangardnih umetnika.

MITTEILUNGEN DES INSTITUTS FÜR MODERNE KUNST. Nürnberg. Izdavač Institut moderne umetnosti Nürnberg. Direktor: Dr. Dietrich Mahlow. Urednik: Gerhard Preiss.

FYLKINGEN, international bulletin, Stockholm, Sweden. Urednik: Bergljot Krohn Bucht.

CRONACHE LETTERARIE, periodico trimestrale, per una alternativa culturale marxista-leninista, Bergamo, Italia.

BOLLETTINO DA DENTRO, Milano. Urednik: Ugo Carrega

VYTVARNY BULLETIN, Brno, 1971.

LABRIS, Antwerpen. Jedan od urednika ovog časopisa je i poznati belgijski avangardni pesnik Ivo Vroom. U broju 2 april 1972, Miroljub Todorović objavljuje signalistiku poeziju iz ciklusa „Karbon“.

OVUM 10, Montevideo, Urugvaj. Urednik: Clemente Padin. Brojevi 6, 7, 8, 9, i 10 za 1971 i 1972 godinu donose tekstove i vizuelno istraživačke radove: Clemente Padina, E.A. Viga, A.A. Missona, Jochena Gerza, Hansa Clavina, Franca Vaccarya i drugih.

AMENOPHIS, Bruxelles, Belgija. Urednik Andre Vandegeerde. Brojevi za 1971 i 1972. godinu donose vizuelnu poeziju italijanskih pesnika, radove Klause Groha, A. Morlaina i drugih.

HUMANDESIGN, Milano. Urednik: Adriano Foschi. Zanimljiva italijanska avangardna revija u brojevima 6, 7/8, 9 i 10 za 1971 i 1972 godinu objavljuje tekstove, prikaze izložbi, časopisa, knjiga, vizuelne pesme i likovne priloge uglavnom italijanskih umetnika.

SUBVERS, tijdschrift voor een nieuwe poezie, Ijmuiden, Holandija. Urednik: Hans Clavin. U brojevima 5 i 8, februar i avgust 1972 časopis donosi vizuelnu poeziju Hermana Damena i Hermana de Vriesa.

FLASH ART, Roma, Milano. Urednik: Giancarlo Politi. Brojevi 22, 23, 24 i 25/26 iz 1971. donose tekstove i vizuelno istraživačke radove: Josepha Kosutha, Catherine Millet, Bena, Antonia Diasa, Uriburua, Vito Acconcia, On Kawara, Sol Lewitta, Arakawa i drugih.

GERANONYMO, Paris. Urednik: J. Blain. Brojevi 1, 2, 3 i 4 za 1972. godinu.

8x10 ART PORTFOLIO, New York. Tri broja za 1972. godinu donose niz istraživačkih radova konceptualaca, fluksusovaca i vizuelnih pesnika.

NEW ETER, Paris. Urednik: P.A. Gette. Brojevi 3, 4 i 5 za 1971 i 1972 godinu.

FILE, Toronto, Ontario, Canada. Izvanredno opremljena i izvanredno informativna kanadska avangardna revija.

NAC, notiziario arte contemporanea, edizioni dedalo, Milano. Odgovorni urednik Francesco Vincitorio. U broju 10 za 1972 objavljena je beleška o Antologiji konkretne, vizuelne i signalističke poezije

koju priprema Miroljub Todorović.

LE ARTI, Milano. Urednik: Garibaldo Marussi. Najpoznatiji italijanski časopis za umetnost. U brojevima 6, juni 1971 i 3, mart 1972 donosi beleške o Internacionalnoj reviji SIGNAL.

LOTTA POETICA 17-18-19, ottobre/novembre/dicembre 1972. Urednici: Sarenco i Paul de Vree. Milanino sul garda, Italija. U broju objavljuju tekstove i vizuelnu poeziju: Rossana Apicella, A.A. Misson, Lucia Marcucci, Eugenio Miccini, Herman Damen, Michele Perfetti, Sarenco, Prospet, Jean Francios Bory i Paul de Vree.

INTERNATIONAL ARTIST'S COOPERATION, no. 7, 1973. Uređuje Klaus Groh. Oldenburg, Zapadna Nemačka. Donosi nove adrese umetnika, obavještenja, pozive na izložbe.

FLASH ART no 38, gennaio 1973, Milano. Uređuje Giancarlo Politi. U ovom broju tekstove i radove iz oblasti konceptualne umetnosti objavljuju: Gisind Nabakowski, Bernd e Hilla Becher, Gunter Brus, David Askevold, Antonio Dias, Braco Dimitrijević, David Harper, Sarah Knipe, Caludio Verna, Michel Calura, Remo Salva-dori, Marcel Vos i drugi.

FLASH ART no. 39, febbraio 1973. Tekstove, koncepte i projekte objavljuju Roman Opalka, Hermann Nitsch, Rosseta Brooks, Gianni Emilio Simonetti, Ad Dekkers, Arnulf Rainer, Carlo Bataglia, Guy Debord, Dennis Oppenheim, i drugi.

KONTEXT / Exeter, Devon, uređuje Michael Gibbs /. U broju 4 zima 1972/73 časopis donosi esej Richarda Kostelanetza: **THE NEW POETRIES IN AMERICA** i malu antologiju američke vizuelne poezije. Objavljena je takode i beleška o našem časopisu SIGNAL (brojevi 2/3 i 6/7).

IZLOŽBE, KATALOZI - EXHIBITIONS, CATALOGUES

SEGNO NELLO SPAZIO, esposizione internazionale, Castello di San Giusto, 8/31 luglio 1967. U katalogu se nalazi izvanredna mala antologija konkretne i vizuelne poezije sa biobibliografskim podacima autora i teoretskim tekstovima o avangardnoj poeziji. Katalog priredio Franco Verdi.

STUDIO BRESCIA, Brescia, Italia: Raoul Hausmann: **DISEGNI E COLLAGES** /1960 - 1970/, oktobar 1972.

POESIA VISIVA INTERNAZIONALE / arias-misson, bory, damen, de vree, marcucci, miccini, ori, perfetti, sarenco /, septem-bar 1972.

Jean Francios Bory: **POESIA VISIVA**, 25 oktobar 1972.

Herman Damen: **POESIA VISIVA**, 6 decembar 1972.

Alain Arias Misson: **POESIA VISIVA**, 15 novembar 1972.

Sarenco: **AZIONI POETICHE** /1971 - 1972/, 20 decembar 1972.

CENTRO TOOL DI POESIA VISUALE, MILANO, Italia:

ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE DI POESIA VISUALE, 17 - 30.

9. 1971. Od jugoslovena na ovoj velikoj međunarodnoj izložbi vizuelne poezije i vizuelnih istraživanja učestvuju: Vlada Stojiljković, Zoran Popović, Tamara Janković i Miroljub Todorović.

Angelo de Aquino: **INTIM WORKS**, 23.11 - 10.12. 1971.

RICERCHE INTERLINGUISTICHE /Accame, Carrega, di Donato,

Kemeny, Mariani, Mignani, Viganò, Vitone/, 6.12.1971 - 4.1.1972.

ATTIVITA VISUALI: GRUPPO VOU /izlaže poznata japanska grupa

Vou na čelu sa avangardnim pesnicima Kitasono Katueom i

Takahashi Shohachirom/, 17.12.1971 - 7.1.1972.

STUDIO DI INFORMAZIONE ESTETICA, Torino, Italia:

Werner Kriegelstein, 11 novembar 1971.

Reiner Kallhardt, 3 decembar 1971.

Giovanni Santi Sircana, 29 mart 1972.

Dietrich Helms, 4 februar 1972.

GALLERIA ARTE CONTEMPORANEA SINCRON, Brescia, Italia.

Direktor Armando Nizzi. U galeriji tokom 1971. i 1972. izlažu: grupp position, gaul, colette dupriez, claudio di angelo, grafica internazionale, pierre keller, roger vilder.

Jochen Gerz: **EXPOSITION**, Galerie Bama, Paris, 9, 10 i 11 maj 1972.

Tibor Gayor in der galerie RUNHOF Koln, 26.4. - 20.5. 1972.

THE THIRD STOCKHOLM FESTIVAL OF TEXT-SOUND COMPOSITIONS, Moderna Museet, Stockholm, 13.-17.4. 1970.

EXPOSITION HOMENAJE A MONDRIAN, Galería Daniel, 7.-25.3.

1972., Madrid

Jaroslav Kozłowski: **JEST TYM CZYM JEST**, Galeria a Gniezno,

1972.

BEN VAUTIER, 17 juni 1971. Galleria d'Arte contemporanea dire-

tta da Remo Pastori, Torino

Calloni, Gerevini, Risari: 7.-25.10.1972. Galleria Sincron Brescia.

Carlo Cremaschi, Giuliano della Caca, Franco Guerzoni, x 4. - 27. 11.

1971, Galleria Flori Firenze

KONKRETE POEZIE, 30.10. - 27.11.1970, Galerie de Tor, Amsterdam

Piero Risari, 30. maj 1972, Arte contemporanea, Sondrino

S.J. Schmidt: **TEXTTOTALITAT**, 9.7.-10.7.1971, Galerie Senatör

Stuttgart

Jochen Gerz: **L'ART EST UNE CONVENTION**, 22.12.1970, Gale-

rie Yellow, Liege

Claudio Parmiggiani, 26.2.1972, Galeria Flori, Firenze

PRO ART 72, Internationaler Markt für aktuelle Kunst, 11.-16.5. 1972,

Mercatorhalle Duisburg

EXPOSITION INTERNACIONAL DE POESIA VISUAL, Panama

1972. Velika međunarodna izložba vizuelne poezije na kojoj uče-

stvuju pesnici iz petnaest zemalja. Organizacija: Roberto Fernan-

dez Iglesias. Tekst u katalogu Clemente Padin. Jugoslaviju je na

ovoj izložbi svojim signalističkim pesmama predstavljao Miroljub Todorović.

EXPO + 500 ART CONTEMPORAIN, 3.5.1972, Aix - en - Provence

CAYC, centro de arte y comunicacion, 22.6.-22.8.1972, /Glusberg, Zabala, Pazos/, Buenos Aires, Argentina

Emilio Isgro: **DICHIARAZIONE**, 14.-26.6.1966, galleria d arte il traghettino, Venezia

Lettner, Oberhuber, Prantl, Terzic: **VIER NAMEN - DREI RAU- ME**, galerie St. Stephan, 6. dezember, Wien

Guglielmo Achille Cavellini: **DISTRUTTE E RIPROPOSTE**, 12.1.1.2.1972, La Lanterna, Trieste

ART INTERMEDIA, Köln. Direktor Helmut Rywelski. Decembar 1971, KONKRETE KRITIK

R. Filliou: **RESEARCH IN POETICAL ECONOMY**, art intermedia, oktobar 1971, Köln

Maurizio Nannucci: **MOSTRA PERSONALE**, 15.1.-3.2.1972, II Segnapassi, Pesaro

Karel Nepraš, Jan Steklík, Dum umeni mest Brna, 15. dubna - 21. kvetna 1972.

G.A. Cavellini: **MOSTRA DI OPERE DISTRUTTE E RIPRO- POSTE**, 9.-27.10.1971, Flori, Firenze

TROIS SOIRS PARMÍ... /heidsieck, gette, gerz, herman, castro, bertholo, janicot, narodhl, morais /, 15.-17.3.1972. Quai Bourbon, Paris

TIRAGES ALLEMANDS 1968 - 1971 /Beuys, Filliou, Gerz, Rot, Vo- stel/, 1.3.-10.4.1972, Galerie Bama, Paris

TESTIMONIANZE PER LA PERSIA, 4.-20.12.1971, casa del popolo di caldine, Fiesole

Luciano Ori: **POESIA VISIVA**, II Flore, 18.3.-5.4.1972, Firenze

LA POESIA FONETICA DE LOS DADAISTAS /raoul hausmann, kurt schwitters/, 15.3.1971, sala instituto frances, Madrid

Calloni, Geverini, Risari, 28.11.-14.12.1972, Galleria del Cavallino, Ve- nezia

Miccini, Ori, Perfetti, Sarenco: **POESIA VISIVA**, 12.-23.1.1972, Ce- ntro 6, Bari

SZTUKA AKTUALNA, zrzeszenie studentow polskich, Wroclaw 1972.

AT THE REYKJAVIK ART FESTIVAL, 4.6.-21.7.1972, galerija Sum, Reykjavik. Velika međunarodna izložba vizuelnih istra- živanja /konceptualna umetnost, land art, vizuelna poezija etc. / održana tokom leta na Islandu. Obiman katalog sadrži po dve do tri reprodukcije radova pedeset i osam učesnika iz svih kraje- va sveta. Bibliografija na engleskom i islandskom. Od jugoslo- vena na izložbi učestvuju Miroljub Todorović sa dva signalistička projekta i jednim istraživačkim radom iz ciklusa OKO-EYE.

TRANS-ART 3 COMMUNICATIONS, INHIBODRESS, 11.-29.7.1972 Gallery Hours, Sydney, Australia. Međunarodna izložba konceptualnih umetnika. Organizator izložbe Peter Kennedy. Na izložbi učestvuju šezdeset i sedam istraživača raznih zemalja. Od jugoslovena izlaže Miroljub Todorović.

STANO FILKO 1965 - 1969. Obiman i iscrpan katalog poznatog avangardnog čehoslovačkog umetnika, A - PRESS, Bratislava, 1970.

POESIA VISIVA, archivio denza, 13.1.1972, studio santandrea, Milano. Internacionalna selekcija dela vizuelnih pesnika koji se nalaze u arhivu Denza. Izlažu avangardni pesnici: Italije, Francuske, Holandije, Belgije, Japana, Finske, Engleske, Jugoslavije, Brazila i Istočne Nemačke. Jugoslaviju zastupa Miroljub Todorović.

Bernd Löbach Hinweiser: **UMWELTERKENTNISSE**, Buche Verlag, Bielefeld 1972. Knjiga, katalog, zbornik koncepta i akcija mladog zapadnonemačkog avangardnog umetnika Löbacha docenta na Univerzitetu u Bielefeldu.

POESIA IN PIAZZA, esemplificazione internazionale di poesia sperimentale, 10. septembar 1972, Grottaglie, Italia. Izložbu organizuje Michele Perfetti. Učestvuju pesnici eksperimentatori iz: Argentine, Belgije, Brazila, Čehoslovačke, Čilea, Kube, Francuske, Nemačke, Japana, Velike Britanije, Italije, Jugoslavije, Holandije, Španije, SAD, Švajcarske i Urugvaj. Od jugoslovena izlažu: Franci Zagoričnik i Miroljub Todorović.

POESIA PUBBLICA, esempi di poesia-contro nel mondo, 17. septembar 1972 Taranto, Italia. Izložbu organizuje Michele Perfetti. Izlažu pesnici iz sedamnaest zemalja. Jugoslaviju zastupaju Franci Zagoričnik i Miroljub Todorović.

POESIA SONORA, 22. februar 1972, II Centro, galleria d arte, Napoli

Fried Rosenstock, 18.1.-1.2.1973, galleria SINCRON, Brescia

Mirella Bentivoglio, 10.12.1971.-31.1.1972, galleria Schwarz, Milano

ATTENTION, organise par Hans-Werner Kalkmann. 16.-30.11.1972, Galerie Impact Lausanne, Switzerland. Izlaže sedamdeset umetnika iz svih krajeva sveta. Od jugoslovena izlaže Miroljub Todorović.

AKTUELLE KUNST IN OSTEUROPA, 8.-23.4.1972, Studio Dumont, Köln. Izlažu umetnici iz Jugoslavije, Poljske, Rumunije, Sovjetskog Saveza, Čehoslovačke i Mađarske zastupljeni u istoimenoj knjizi /antologiji/ Klaus Groha. Sastav jugoslovenske ekipe je sledeći: Slavko Bogdanović, Braco Slobodan Dimitrijević, Srećko Dragan, grupa E, Janez Kocijančič, grupa KOD, Milenko Matanović, David Nez, grupa OHO, Marko Pogačnik, Bogdanka Poznanović, Andraž Šalamun, Miroljub Todorović i Goran Trbuljak.

Annalies Klopheus, 4.7.1972.-20.8.1972, Kunstzentrum, München

EXPERIMENTA, 21.4.-4.5.1972, Forum, sala de arte, Madrid. Velika međunarodna izložba konkretne, vizuelne i fonetske poezije, pesničkih objekata i akcija. Izlažu pesnici iz dvadeset i devet zemalja. Jugoslaviju predstavlja Miroljub Todorović.

Kazunori Ono, 7.3.1972, Centro Artearredo, Sondrio

EXPOSICION EXHAUSTIVA DE LA NUEVA POESIA, 7.2.-5.3.1972, Galeria U, Montevideo, Urugvaj. Značajna međunarodna izložba, u organizaciji urugvajca Clemente Padina, na kojoj učestvuju 455 avangardnih pesnika iz trideset zemalja sveta. Od jugoslovena izlažu: Milenko Matanović, Dreja Rotar, Miroljub Todorović, Biljana Tomić i Franci Zagoričnik.

Sarenco: **POESIA VISIVA**, 25.2.-29.3.1972, Stedelijk Museum, Amsterdam

Ian Breakwell, 3.-23.2.1971, Angela Flowers, London

Jerzy Bereś, 31.10.-5.12.1971, Museum Bochum

Rober Filliou: **RESEARCH AT THE STEDELIJK**, 5.11.-3.12.1971, Stedelijk Museum, Amsterdam

RASSEGNA DELL'ESOEDITORIA ITALIANA, 30.10.-2.11.1971, palazzo universita, Trento, Italia. Međunarodna izložba avangardnih časopisa i knjiga. Od jugoslovenskih časopisa bio je izložen SIGNAL

Paul Armand Gette: **LA PRAIRIE - LA FORET**, 8.-11.11.1972, galerie Weiller, Paris

POESIA VISIVA INTERNAZIONALE / misson, bory, damen, de vre, maruccci, miccini, ori, perfetti, sarenco /, 7.-28.6.1972, galleria II canale Venezia

Jacqueline Urban-Nicod: **LES CINQ DOIGTS DE VOTRE MAIN**, 21.10.-9.11.1972, galerie Impact, Lausanne

GRANDE COLLETTIVA INTERNAZIONALE, 8.-23.7.1972, Centro d arte, Santelmo

Bak, Fajo, Hencze, Nadler, Pauer, Tot, 1971, galerie im griechenbeisl, Wien

Fajo Janos, 24.2.015.3.1970, Feszek Művész Klub, Budapest

Jochen Gerz, 23.9.-16.10.1972, galerie stampa, Basel

VISUELLE POESIE residenz salzburg gesellschaft für moderne kunst, märz / april 1969.

PRESENZE NELLA GRAFICA CONTEMPORANEA, 6.-16.3.1969, galleria magna grecia, Taranto

Franco Dubla, 11.-22.3.1967, galleria a. r. cassano, Taranto, Italia

Maurizio Nannucci: **POEMI CROMATICI**, 25. maj 1972, centro di ffucione grafica, Firenze

Balint Szombathy: **NON TEXTUALITE**, 6.-17.4.1972, Likovni salon Tribine mladih, Novi Sad

Giorgio Nerva, Gianfranco Zappettini, 20.5.1972, Sincron, Brescia

Aldo Boschini, Walter Fusi, 8.4.1972, Sincron, Brescia

Thomas Guberman, Giorgio Scarpa, 18.3.1972, Sincron, Brescia

Slavko Matković: **RAD, WORK**, 20.12.-7.1.1972, Likovni salon Tribine mladih, Novi Sad

Paul Armand Gette: **RIBERSBORGSSTRANDEN**, 25.8.-15.10.1972, Museum, Malmö

Paul Armand Gette: **RINGSJON**, 23.-30.8.1972, galerie s:t petri, Lund, Švedska

Cremaschi, della Casa, Guerzoni, Spatola: **MISURA**, 15.1.-6.2.1972, centro attività visive, Ferrara

POESIA VISIVA, 30.9.-19.10.1972, centro d'arte, Santelmo

Juraj Dobrović, 28. oktobar 1972, Sincron, Brescia, Italia

AUDICION DE POESIA FONICA ca - 121 radio universidad tecnica del estado, Antofagasta, Chile, enero de 1972.

Alberto Biasi, 29. april 1972, Sincron, Brescia

Giovanni Campus, 11. april 1972, galleria del centro artearredo, Sondrio

Maurizio Nannucci: 8.-21.4.1972, galleria Flori, Firenze

Bugli, 18.4.1970, galleria Techen, Firenze

VISUELLE POESIE, 18.1.-20.2.1972, haus Deutscher-Ring, Hamburg

Maurizio Nannucci: **KINETISCHE OBJEKTE**, 30.10.-19.11.1971, gallerie thomas keller

J.O. Mallander: **PAPERSKULPTURER**, pa galleri, 26.1.-6.2.1973, Stockholm

Luigi Ferro: **MODULI A SIMMETRIA SPECULARE**, 21.1.-21.2.1973, teatro di nizza

Piero Manzoni, Studio Brescia, januar 1973, Brescia, Italia

Luigi Ferro; 23 febbraio, 1972, centro sperimentale di ricerca estetica, Torino

Gianni Colombo, 18.11.1972, Sincron, Brescia

INCONTRO 72, Sincron, Brescia, decembar 1972

Vera Isler, Fried Rosenstock, januar 1973, Sincron, Brescia

GRABADOS DE GUILLERMO DEISLER EN EL MUSEO NACIONAL DE BELLAS ARTES, junio, 1972

Janos Urban; **THE SKATING-RINK / LA PATINOIRE**, Musee cantonal, Lausanne, 1972

Michele Zaza: **CRISTOLOGIA**, Diagramma, Milano, 16.11.-1.12.1972

Raša Todosijević, 14.9.-1.10.1972, Galerija Studenskog kulturnog centra, Beograd

Bruno Gronen: **NEUE ARBAITEN**, 14.6.-4.9.1972, Galerie Kummel, Köln

Missmahl: **THE PROCES, THE CONCEPT**, 2.-16.9.1972, new reform gallery, Aalst, Belgija

Ian Breakwell, 17 may-9 june 1972, Angela Flowers, London

TOKYO BIENNALE 70, japan international art promotion association, /Dietrich Albrecht, Carl Andre, Boezem, Daniel Buren, Christo, Jan Dibbets, Barry Flanagan, Hans Haacke, Enokura Koji, Horikawa Michio, Inumaki Kenji, Kawara On, Kounellis Jannis, Merz Mario, Lewitt Sol, Matsuzawa Yutaka, Tanaka Shintaro /

ALOCO FLEXNER BEN, 24.6.-10.7.1972, Studio Ferrero, Nice

CONCEPT ART' PROJECT ART, 16.10.-5.11.1972, Puerto Rico, USA. Velika međunarodna izložba konceptualne umetnosti u organizaciji Julia Plaze i I.A.C.a. Od jugoslovena učestvuju: Grupa OHO i Miroljub Todorović.

CAYC / centro de arte y comunicacion /, Buenos Aires, Argentina.
U ovom centru tokom druge polovine prošle i početkom ove godine izlažu svoja dela i drže predavanja niz avangardnih umetnika teoretičara avangarde iz Argentine i drugih zemalja. Između ostalih pojavljuju se : Osvaldo Romberg, Jorge Glusberg, Abraham Moles, Kimura, Yayanagi, Otto Piene, Ana Kamien, Nelida Puig, Lidia Andino, Carlos Espartaco, Nestor Gracia Canclini, Gennaro Carrio, Sol Lewit, Mary Albin i drugi.

HACIA UN PERFIL DEL ARTE LATINOAMERICANO, muestra del grupo de los trece e invitados especiales organizada por Jorge Glusberg. CAYC, 26.6.3.7.1972, Buenos Aires.

Osvaldo Romberg: TYPOLOGY OF THE SPACE LANDSCAPES AS IDEA, novembar 1972, CAYC, Buenos Aires

ARTE E IDEOLOGIA, organiza: Jorge Glusberg, septiembre 1972, Centro de arte y comunicacion, Buenos Aires.

EL GRUPO DE LOS TRECE EN ARTE DE SISTEMAS, diciembre 1972 - marzo 1973, CAYC, Buenos Aires. Izlažu: Jacques Bedel, Luis Benedit, Gregorio Dujovny, Carlos Ginzburg, Victor Grippo, Jorge Gonzalez Mir, Jorge Glusberg, Vicente Marotta, Luis Pazos, Alberto Pellegrino, Alfredo Portillos, Juan Carlos Romero, Julio Teich i Horacio Zabala.

5 ARTISTAS EN ARTE DE SISTEMAS, noviembre 1972, galeria van riel, Argentina

HACIA UN PERFIL DEL ARTE LATINOAMERICANO, museo emilio a. caraffa, Cordoba, Argentina, 1972.

POESIA EXPERIMENTAL EN ESPANA, 10.-28.5.1971, galeria 1^a ull de vidre, Palma de Mallorca

EXPOSICION INTERNACIONAL DE POESIA VISUAL, 4.-18.4.1972, casa de cultura, Burgos, Espana. Velika međunarodna izložba vizuelne poezije. Izlažu sto dva pesnika iz raznih zemalja. Od jugoslovena su zastupljeni Miroslav Todorović i Branimir Do-
nat.

Hans Clavin: VISUELE POESIE, 10.-25.2.1973, De Engelbewaarder, Amsterdam

Luigi Ferro: Ti Zero, Torino, 23.2.-8.3.1972

DSH dom sylvestre huedard: VISUAL POETRIES, avictoria and albert museum loan exhibition, 1971

CONCRETE, VISUAL POETRY, 3.-17.6.1972, Elvaston Gallery, London. Izlaže petnaest londonskih konkretnih i vizuelnih pesnika.

Hans Joachim Dietrich, 26.9.-28.10.1972, Galerie Rene Block, Berlin

Ludwig Gosewitz, 15.9. - 28.10.1972, Galerie Rene Block, Berlin

BEN, ALOCCO, FLEXNER, 24.6.1972, Studio Ferrero, Nice

DOCUMENTA, Kasel, 30.6.-8.10.1972

RECHERCHE ET EXPERIMENTATION, Musee Cantonal des Beaux-Arts, Lausanne 30.1.-8.3.1970

ZEICHNUNGEN + GRAPHIK, 7.7.-31.8., Galerie V. Kolczynski, Stuttgart

Vittorio Del Piano, ottobre 1969, centro techne, Firenze
Michele Perfetti: POESIA VISIVA CON UNA SCHEDA ACRITICA DI PIERRE RESTANY, Centrosei, maggio 13-15. 1971, Bari
ASPETTI DELLA PITTURA FRANCESE MODERNA, circolo italischer taranto 28.6.-8.7.1968

THE POETRY SOCIETY, april-june 1972, national poetry centre, London

Eugenio Miccini: DAL FUTURISMO ALLA POESIA VISIVA, Michele Perfetti: FRAMMENTI QUOTIDIANI, 22 aprile, Taranto

Laszlo Kerekes, Slavko Matković, Laszlo Szalma, Balint Szombathy: PRODORI, salon primenjenih umetnosti i dizajna vojvodine, Novi Sad 3.-5.7.1972

Bruno Munari, Silvio Russo, 3.-22.2.1973, Sincron, Brescia

Jean Marc Besson: ART POWER, 10. fevrier 1973, Galerie Impact, Lausanne

Jochen Gerz: DIE BESCHREIBUNG DES PAPIERS, galerie im Goethe-Institut, Amsterdam 19.2.-10.3.1973.

Miroslav Todorović: SIGNALISTIČKA ISTRAŽIVANJA. 1. /komunikacija, oko/, SIGNALIST EXPLORATIONS 1. /communication, eye/, 26.2.-9.3.1973, Galerija Studentskog kulturnog centra, Beograd.

EKIPA ZA AKCIJU I ANONIMNU ATRAKCIJU-EKIPA A², Galerija Studentskog kulturnog centra, 8-20.5.1972, BEOGRAD
EKIPA A², Galerija Studentskog kulturnog centra, maj-jun 1972, N. SAD

EKIPA A², Galerija Studentskog centra, 27 i 28 jun 1972. Zagreb. /akcija autobus A²/

EKIPA A², VI BITEF, septembar 1972, Beograd. /AH-Apsolutni hepening na početku Knez Mihajlove ulice/

EKIPA A², Galerija Studentskog Kulturnog centra, 16-20. II. 1972 /CRNI REFLEKTOR - izlaganje teorije o antisvetlosti/

EKIPA A², Dom omladine 23.2.1973, SKOPLJE/CRNI REFLEKTOR i UBISTVO CEZARA u galeriji; AKCIJA-AUTOBUS A² na ulicama skoplja/

Ewa Partum, galeria adres Lodz, kwiecień 1972

Andrzej Dłuzniewski: SKOK SAUT JUMP, 1972, galeria adres Lodz

Borowski, Swidzinski, Wodiczko, maj 1972, galeria adres Łódź
Slavko Matković: RAD WORK, Tribina mladih 20.12.-7.1.1972, Novi Sad

Luciano Ori: POESIA VISIVA, marzo 1973, studio brescia, Brescia
Luigi Ferro: 24.2.-9.3.1973, studio d arte moderna, Roma

Braun Hamilton, 17.2.-10.3.1973, galeria rene block, Berlin

Roger Welch, 9.-29.3.1973, konrad fischer, Dusseldorf

Horacio Garcia Rossi, 24 febbraio 1973, galleria Sincron, Brescia
Jochen Gerz, 13-29.3.1973, centre culturel allemand, Paris

Luciano Ori: TEATRO VISIVO, 10.-19.2.1973, galleria inquadrate, Firenze

Yoshio Nakajima: SUPER CONCEPT, novembar 1972, galleri tor-shalla, Storgatan, Torshalla

Yoshio Nakajima: ECOLOGY IN TOKYO, 12.-24.6.1972, Tokyo

OSTALA IZDANJA - OTHER PUBLICATIONS

CONTINUUM, 13 giugno, Napoli

CONTINUUM 4, I.E.M. Casoria, Napoli

QUADERNO n. 1, gennaio-febbraio 1962, Napoli

QUADERNO n. 2, marzo-aprile 1962, Napoli

OTHER SCENES john wilcock's minimagazine, New York, 1972

AMERICANA 2, London, 1972

ADES iniziative culturali, vicolo teatro 9, Favara, 1972

DOKUMENTATION ZUM PROZESS, ringgold, toche, hendricks;

verlag: reflection press, Stuttgart

VIDEOCASSETTE BUGLI, Napoli, 1971

Jochen Gerz: SPRECHEN. TO TALK. PARLER. 1.9.1971-1.10.1971.

THE SOMETHING ELSE NEWSLETTER, September 1972

HISTORIETA PARA ARMAR, E.A. Vigo, La Plata, 1971

POEMA VISIVO, G. Deisler, Antofagasta, Chile, 1972

HQ.P, U.G. Stikker, exp/ press card 1, Utrecht

TRY TO, Claus Groh, exp/ press card 3, Utrecht

SLOVO JAKO ZVUK, mala antologie fonicke poezie II, skupina fylkingen, Brno, 1970.

Timm Ulrichs: WEIHNACHTSKARTE, 1970

Timm Ulrichs: KORPER-OBERFLACHE

Jiri Valoch: AKUTOL - POETRY - SPRAY

ART PRESS, informationsdienst über kunst, künstler und galerien, Tomas Hube, Köln, 1971

HYGIENE DE L'ARTE, Herve Fischer, Paris, 1972

PETROLEPROGRES, revue trimestrielle, printemps 1972

Stanislaw Drożdż, Galeria Sztuki, Wrocław

Stanislaw Drożdż: POEZJA STRUKTURALNA, Galeria Odnova

w Poznaniu, 1969

Dalibor Chatrny: EXP/PRESS PRINT I, Utrecht

Mirella Bentivoglio, Annalisa Alloatti: MONUMENTO, de luca

editore, Roma, 1968.

Mirella Bentivoglio: LA POP-POESIA DI MICHELE PERFETTI,

fratelli palombi, Roma, 1970

B.P. Nichol: DOORS, MASQUES, Toronto, Ontario, Kanada, 1970

B.P. Nichol: TWO PAGES ON THE NATURE OF REALITY OF

WRITING, for Dick Higgins

Clemente Padin: SIGNOGRAFAS Y TEXTOS, Montevideo, Uruguay

Bernard Heidsieck: TROIS BIOPSIES, UN PASSE-PARTOUT, multi-techniques, Paris

Jiri Valoch: 13 MINI POEM PAMPHS, gronk, Toronto, Kanada

REGARDEZ LA REVOLUTION EN MARCHE, gronk, Toronoto, Kanada

Steve McCaffery: POEMS, gronk, Toronto, Kanada

Rain, Garglia Press, 1969, Toronto, Kanada

Gronk series 7 number 1, sptember 1970, Toronto, Kanada

POST SEMIOTIC POEMS by Steve McCaffery, gronk, 1970, Toronto, Kanada

SUPPLEMENT TO POETRY CATALOGUE: SUMMER 1971, Compendium Bookshop, London

AUTORITRATTI DI CAVELLINI, Il Segnapassi, galleria d'arte in

Pesaro, 1972

5xČSSR, Beikcius, Novak, Chatrny, Filko, Koller

Michael Mathias Prechti, Godehard Schramm: NURNBERGERBILDERBUCH, Verlag Güntherberg Presse

INTERNATIONALER MARKT FUR AKTUELLE KUNST 1972, Dusseldorf, 1972

Franco Manescalchi: LA FANTASIA DELLA RIVOLUZIONE, Firenze, 1971

Annalies Klopheus: REST 1, REST 2, Munchen, 1971

Sarenco, de Vree: LOTTA POETICA i nuovi aspetti della poesia visiva, Brescia, 1971.

David Zack: ART PROJECT TRIP, 1972, Siltan, Kanada

INFORMATIONEN HERBST 1972, Neue Bucher im Verlag M. Du

Mont Schauberg, Kon

COLLECTION SHWIND

ARCHIV, Albrecht D., Stuttgart

Augusto de Campos: LUXO LIXO, futura 9, edition hansjorg mayer, 1966

Ronaldo Azeredo, Edicoes Invencao, Sao Paulo, Brasil, 1971

Edgrad, Braga: ILHA BRILHA TRANQUILA, Wild Hawthorn Press, Scotland

Alain Roussel: METAPHORE ET METAPHORE, 1972, Calais, France

Alain Roussel: POUR UNE NOUVELLE FETE DES FOUS, 1972, Calais

BEN, Ben Vautier, 1971

Martin Schwarz, Winterthur, Švajcarska

Klaus Groh: VORSICHT bei Verarbeitung in praller Sonne!, 1970

Gian Pietro Fazon: I POETI OGGI: FRANCO VERDI, Bolzano, 1970

Franco Verdi: ANNOTAZIONI A „PRELIMINARI AD UNA LETTERATURA“ . . . , Bolzano 1971

- Klaus Groh: RELATIVIES, I.A.C. edition, Oldenburg, 1973
BOOK original object number: look by k. groh
Klaus Groh: CONCEPT BOOK /this idea-book is for miroljub from klaus/, 1/1, 1972, Oldenburg
- Hans Werner Kalkmann: OCO-CARD / the biosphere /, Bad Salzdetfurth, Nemačka
BEN films, Edition Daniel Templon
Bulkowski: TONBANDER
Ben: QUELQUES IDEES
SECOND AEON PUBLICATIONS, Cardiff, 1972
Jiri Valoch: DON'T READ, PLEASE!, exp/press card 4, Utrecht, 1972
- JANICOT PAR BRION GLYSIN, Musee Galliera, Paris, 1968
EDIZIONI AMODULO 1968-1972, Amodulo, Brescia, 1972
MANIFESTI CENTENARIO CAVELLINI, Cenobio-Visualita ass., Milano, 1972
- Antonio Dias: REALITY, project for an artistic attitude, Studio Marconi, 1971
EDIZIONI AMODULO CATALOGO GENERALE DALL OTTOBRE 1968 AL MARZO 1972, Brescia
- Henry W. Targowski: SELECTED POEMS
Henry W. Targowski: THE „UNIVERSAL“, 23.11. 1970
SHHH! by Henry W. Targowski, Spring 1970
Ilkka-Juhani Takalo-Eskola: UPTTAVA, tajo, Finska
Ilkka-Juhani Takalo-Eskola: ADAE
Peter Kennedy, Mike Parr, Ian Stocks: IDEA DEMONSTRATIONS, in hibodress trans art, Sydney, 1972
Sarenco: TEATRO PUBBLICO, Techen, Firenze, 1972
Jochen Gerz: ART INFORMATION OF, Publisher: Dietmar Kirves, 1972
- Jochen Gerz: COMMENCE MAINTENANT LA POSTERITE, Agenzia, Paris
Jochen Gerz: POUR UN LANGUAGE DU FAIRE, IXeme Biennale Internationale de Poesie Konkke-le-Zoute
Tom Ockerse: ABCDE, exp/press card 8, Utrecht, 1972
- Hans Werner Kalkmann: EVEN GOD BREATHEES NOT MUCH LONGER, exp/pres card 9, Utrecht, 1972
NOWEA PRESSE-INFORMATIONEN, Düsseldorf
Guillermo Deisler: TEXTO, Ediciones Mimbire, Chile
Nikola Stojanović: ISTI VIZUELNI DOŽIVLJAJ U RAZLIČITIM KOORDINA TNIM SISTEMIMA, Beograd, 1972
Alain Roussel: JOURNAL DES FEES D'HIVER, Calais, France, 1972
- INFORMATIONS ARTISTIQUES n. 1, galerie Creachenn
Mirella Bentivoglio: AND, edizioni galleria schwarz, Milano, 1971
Janos Urban: APPROCHE DES ILES, galerie, Impact, Lausanne, 1972
- Janos Urban: PARALLEL TIMES
Laura Alvin, Ugo Carrega, Vincenzo Ferrari: PROJET POETIQUE, Milano 1972.
- OTHER SCENES, John Wilcock's, communication company, San Francisco, 1967
MINIMAL POETRY six sequences, 1971
UMBRELLA, The Richard Demarco Gallery, Edinburgh, Scotland.
U brojevima za april, maj, juni i juli 1972. objavljuje tekstove, informacije, vizuelnu poeziju, koncepte i projekte: Richarda Demarca, poljskih avangardnih umetnika, Jay Lee Parinia, Irvine Hunt, Ron Carisona, škotskih avangardnih umetnika, Johna Fumivala, Toma Marionia, Richarda Englanda, Borowskog, Tonya Hepburna, Dave McKiea i drugih.
- PARASOL TWO, The Richard Demarco Gallery, Edinburgh, Scotland, 1972
PARASOL THREE, The Richard Demarco Gallery, Edinburgh, Scotland, 1972
- G.J. de Rook: A POEM A DAY KEEPS THE PSYCHIATRIST AWAY, exp/press card 2, Utrecht, 1972
Kalkman: CETTE ANNEE JE N'ENVOYES PAS DES CARTES DE NOEL!, gag-art galerie, Baraunscheweig, 1971
Jiri Valoch: LANDSCAPES I, exp/press, Utrecht, 1972
Clemente Padin: GASTOV, GASTOV, Montevideo, 1972
L'AZIONE CONCRETA /fossati, gastini, griffa, nannucci, parmigiani/, Como, 1971
- AUTOGRAFI DEGLI ARTISTI PRESENTI, Firenze, 1970
G.J. de Rook: PROJET ART ANNEXATION, Utrecht, 1972
Edition Hundertmark /Gerz, Ben, Gosewitz, Beuys/, Berlin, 1971/72
Milan Kniz: FLAUXUSOST, Edition Hundertmark, Berlin
Gerhard Ruhn: VOYEUROBJEKT, Edition Hundertmark, Berlin
Jochen Gerz: EVERYTHING IS A COPY, exp/press card 5, Utrecht, 1972
- ONCE, Dustbooks, Paradise, Kalifornija, 1971
Books in Print, Winter-Spring 1972, The Coach House Press, Toronto, Canada
- Klaus Groh: NUR WER KREATIV IST LEBT, Oldenburg, 1972
A - AN ENVELOPE MAGAZINE OF VISUAL POETRY, number one, London, 1972. Vizuelnu poeziju objavljuju: Bob Cobbing, Hella Basu, Michael Gibbs, Des i Liz Pawson, Jeremy Adler, Kati Neiser, Peter Mayer, Helena Paul, J.P. Ward, Start Pound, Peter Finch, Paula Claire, Robert Brazil, Sara Davis, Grazyna Novicka, Simon Parritt i Paul Wordley;
Albrecht D., Reflection Press, Stuttgart
John Furnival: PLAKATE, Reflection Press, Stuttgart
Timm Ulrichs: SCHRIFT-MUSTER „ KONZEPT“, new reform gallery, Aalst, 1972
Timm Ulrichs: TO NAME = TO MEAN, 1968
- Timm Ulrichs: OLYMPISCHE MARATHON-TETMUHLE, München, 1972
La Galerie BEN DOUTE DE TOUTE presente: VERNISSAGE, Avril 1970
Jaroslaw Kozlowski: A, B, zpap w poznaniu, 1972
Jaroslaw Kozlowski DEKA-LOG, 1972
J.O. Mallander: EXTENDED PLAY, forward, Finland
Pierre Vandrepote: COMMUNIC-ACT, Cameroun, 1972
Marina Abramović: SPOJI OLOVKOM ZVEZDE I PLANETE, Zagreb, 1972
Andrezej Kostolowski, Jaroslaw Kozlowski: NET
Klaus Groh: TRY!, Oldenburg, 1972
Klaus Groh: MINI CREATIVITY, Oldenburg, 1972
Kalkmann: GIVE US THIS DAY OUR DAILY DDT. ...
Maurizio Nannucci: CONTINUAZIONE CONTINUA, exp/press card 6, Utrecht, 1972
Clemente Padin: TEMA Y VARIACIONES, Montevideo, 1972
URBAN OPEN SPACE IN HIROSHIMA, Hiroshima, Japan, 1972
POESIA PUBLICA CIUADELA, Madrid, 1972
Endre Tot: YOUR RAIN, MY RAIN, Budapest, 1972
Edgardo Antonio Vigo: FROTAME! ENCONTRARAS MI TIBI - EZA, exp/press card 11, Utrecht, 1972
HYGIENE DU MUSE, campagne prophylactique 1972 Hervé Fischer, Paris
Robin Crozier: THIS IS A SENTENCE, exp/press card 1), Utrecht, 1972
Jochen Gerz: POSTSACHEN /1968-1972/, Edition Hundertmark, Berlin
Luciano Caruso: CONTINUAZIONE, Napoli, 1972
Franco Visco: PASSO DI DANZA, 1969
El anillo del cocodrilo cuadernos poliedricos de terrorismo literario, Madrid, 1970.
Klaus Groh: REALE CONCEPTIE /teksten - concepten en projects van klaus groh/, Aalst, Belgija, 1972.
Klaus Groh: NOTES BY K. GROH, 3/10, Oldenburg, 1972
Michele Perfetti: L'UOMO IN CARNE, Teche, Firenze, 1971
Tom J. Gramse: INVISIBLE SCULPTURE, 1970
Tom J. Gramse: VISUELLE KOMMUNIKATION, Kassel, 1972
Tom J. Gramse: WASSERGE SCHWINDIGKEIT
Angelo de Aquino: ILLUSION BOOK THREE, Milano, 1972
CATALOGUE GENERAL DES EDITIONS AGENTZIA, Agenzia, Paris
Dieter Reick: OBJEKTE - GRFIK - AKTIONEN - ENVIROMENTS, Köln
Klaus Peter Dencker: DEN GRASS IN DER SCHILINGE, Viè Verlag, Erlangen
OPEN TOUT, merino donne carte blanche a ben, Merino, Monaco
Antonio Dias: INCOMPLETE BIOGRAPHY, galerie richard foncke, 1970
Lora-Totino, De Alexandris: CROMOFONEMI, 1967
Ken Friedman: SELECTIVE VITA, San Diego, U.S.A.
S.J. Schmidt: TRAKTAT UBER DAS WORT NATURLICH, Karlsruhe, 1970
S.J. Schmidt: DAS BUCH JOB, 1971
S.J. Schmidt: VORAHNUNGEN AN DIE VERGANGENHEIT, 1971
Miroljub Todorović: MESEČEV ZNAK /plakat/, LUNAR SIGN /poster/, signalističko izdanje, decembar 1972, Beograd
ROOHRBLAU MO, published by offene wende publications. Koncepti, projekti, vizuelne i gestualne pesme: Miroljuba Todorovića, Klaus Groha, Herve Fischera, J. Kocmana, Premakant-hia Dharmawardene, Mauricea Roqueta, Zdislawa Sosnowskog i drugih.
- Opal L. Nations: NEW FACTS ON EVOLUTION, London, 1972
Herve Fischer: HYGIENE DE L'ARTE, Paris, 1972
Herve Fischer: POUR UNE PRATIQUE ARTISTIQUE SOCIO-PE-DAGOGIQUE, Paris, 1972
Hans Clavin: PEACE, Exp/press card 2, Utrecht, 1972
Clemente Padin, Exp/press card 12, Utrecht, 1973
Haroldo Gonzalez: DIBUJO EN 5 LECCIONES, Montevideo, 1972
Raimo Reinikainen: SIVUKONTAUK-SIA, 1970, Finska
Raimo Reinikainen: RINAPA TASSA MIETIN /here i am meditating/, Finska
COLLECTION SCHWIND PLAN No 1 /1970-72/, Gent 30.6.1972
20 ANNI DI FOTOGRAFIA, circolo i talisder taranto, 1969
Albrecht D. Card no. 9, impulse art realisations, Stuttgart
Albrecht D. card no. 23, impuls art realisations, Stuttgart
Wil Frenken: AMULETT, reflection press, Stuttgart
D. Reick, card no. 22, impuls art realisations, Stuttgart
Hr. Decker, card no. 10, impulse art realisations, Stuttgart
Albrecht D. : WANTED! , Reflection press, Stuttgart
Ben Vautier: card no. 28, reflection press, Stuttgart
Albrecht D. : KENNEN SIE DEN UNTERSCHIED, reflection press, Stuttgart
Yoshio Nakajima: UNBEAT POEM, card no. 16, reflection press, Stuttgart
K. Friedman, card no. 27, impuls art realisations, Stuttgart
Horst Tress: LAGESKIZZE, reflection press, Stuttgart
G.J. de Rook: KUNSTKRITIK, reflection press, Stuttgart
J. Gerz: RECHTSSCHREIBUNG, reflection press, Stuttgart
Albrecht D., card no. 13, impuls art realisation, Stuttgart
Maurizio Nannucci: CONTINUAZIONE CONTINUA, exp/press card 6, Utrecht, 1972
Endre Tot: ABSOLUTE POSSESSIVE PRONOUNS, Budapest 1972

Peter Mayer: EARMOUTH, verb editions, London 1972
 Bak: HAROM PROJEKT, THREE PROJECT, Budapest 1972
 Bak: ITT, Budapest 1972
 Bak: SPACE AND TIME, Budapest 1972
 Bak: THREE PICTURES, HAROM FESTMENY, Budapest 1972
 Luigi Ferro: AMBIENTE PERCETTIVO, Novara
 Specialita Della Casa, Modena
 Peter Mayer: A MILLION DOLLARS OF EXPLETIVES ENCAPSULATED IN EPITHETS Tlaloc 22, London
 Peter Finch: SUNPOEM, Cecond Aeon, Cardiff
 Endre Tot: MY PAINTED CANVASES, Budapest 1971
 Endre Tot: MY UNAPINTED CANVASES, Budapest 1972
 J. Kocman: TWO POEMS OF BIPOLARITY, Brno
 J. Kocman: CHROMATOGRAPHIC AUTOREPORT, 1970
 J. Kocman: 4 POEMS FOR AMELIA
 J. Kocman: SATISFACTION POEM
 J. Kocman: STUDY OF BIPOLARITY
 Michael Gibbs: LIFE LINE, Kontexts Publications, Exeter Devon, 1972
 Maurice Roquet: PROLONGER DANS L'ESPACE . . . , Theatre Mental
 J.O. Maller: PAPER SCULPTURE FOR HOLLAND, 1972
 J.O. Maller: PAPER SCULPTURE FOR LOVE STORIES, 1972
 J.O. Maller: PAPER SCULPTURE IN HAVBOR OF HELSINKI, 1972
 J.O. Maller: PAPER SCULPTURE ON SEA-SIDE OF HELSINKI, 1972
 J.O. Maller: PAPER SCULPTURE FOR HELSINKI, 1972
 J.O. Maller: RED QUARTET paper sculpture, 1972
 Ilkka Juhani Takalo Eskolan: RETROSPEKTIVINEN, Helsinki 1971
 Slavko i Valja Matković: NEW SIGNALISTIC STRIP no. 3, Subotica
 Slavko i Valja Matković: NEW STRIP no. 6, Subotica
 Slavko i Valja Matković: NEW SIGNALISTIC STRIP no. 1, Subotica
 UNTIL LOGICAL STATEMENT IS REACHED, decision-set, projekt by Eric Andersen
 Eric Andersen: SHORT BIOGRAPHY, editionhoweg, hinwil
 Jacques Palumbo: WORK OF ART, Canada 1972
 Joan Brossa: POEMA, Espana
 Miroljub Todorović: FORTRAN /signalist book/, Beograd, februar 1972. Signalistička knjiga FORTRAN načinjena je od šest belih upotrebljenih kompjuterskih kartica u 47 primeraka. Na prvoj kartici nalaze se već navedeni podaci /ime autora, naziv knjige i datum izlaženja/. Sledeće četiri kartice ispunjene su floma-

sterskim intervencijama. Intervencije su jednoobrazne. Na poleđini zadnje kartice utisnut je pečat SIGNALA, pored koga su još i potpis autora sa naznačenim rednim brojem knjige i brojem koji pokazuje koliko je primeraka ukupno proizvedeno. Signalistička knjiga FORTARAN poslata je ovim umetnicima, umetničkim arhivima galerijama i redakcijama: Clemente Padin, Hans Clavin, Edgardo Antonio Vigo, Jiri Valoch, Julien Balin, Jo-chen Grez, Sarenco, galleria „Sincron“, David Briers, G.J. de Rook, Michael Gibbs, N. Zurbrugg, Bob Cobbing, „Art intermedia“, Edition Kummel, Ben Vautier, J. Van der Wolk, Janos Urban, Klaus Groh, Guillermo Deisler, Stedelijk Museum, Hans Werner Kalkmann, „Gangalia“, Achille Bonito Oliva, „Grab Grass“, Nahl Nucha, Alvaro de Sa, Archiv Sohm, Bulkowski, Marc Poinot, Horst Trees, „Pfirsich“, „Avalanche“, Joseph Kosuth, Carl Andre, Paul Berry, Joseph Beuys, Jan Dibbets, Alain Kirili, Richard Long, Sol Lewit, Peter Kennedy, Janez Kocijančič, Franci Zagoričnik, Boda Marković i Dobrivoje Jevtić Janez Kocijančič je svoj primerak pod brojem 24/47 u celini, i sa kraćom beleškom, objavio u rubrici U-R novosadskog studentskog lista INDEX 23. marta 1972 god.

10 ARTIST'S ENVELOPES COLLECTED FOR SIGNAL by Klaus Groh, No. 48, Oldenburg 1972

Ricardo Cristobal: EXPOSICION IMAGINARIA, Madrid 1973

G.J. de Rook: NORTHERN IRELAND, exp/press news card 3, Utrecht 1973

Robin Crozier: INTERNATIONAL HOLE LOCH BUSO HUECO TROU BOOK FOR KLAUS GROH, I.A.C. edition, Oldenburg 1973.

Opal L. Nations: GEOLOGICAL BOOK OF THE WOMB, I.A.C. edition, Oldenburg 1973.

IMPORTANT BUSINESS no. 1, Geza Perneczky Dialectical strategy, Koln, 1973

Andrzej Kostolowski: THESES ON ART, galeria adres, Lodz, 1972

Joerg Daumeter: RECHEN-MASCHINEN-ART, IAC, Oldenburg 1973

Herve Fischer: ESPACE PICTURAL, mars 1973, Paris

Yoshio Nakajima: PSI MANDALA IN THE 72 DOCUMENTA

Yoshio Nakajima: EVERYTHING - EXPOSITION

Yoshio Nakajima: KONSTMSSA, projekt av yoshio nakajima, galeri gőteborg

Jan Chwalczyk: DOKUMENTATION, galeria piwnica swidnicka, Wroclaw, 1973